

प्रदेश लोक सेवा आयोग

सुदूरपश्चिम प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत कृषि सेवा, फिसरिज समूह, अधिकृत नवौं तह वा सो सरह पदको खुला, अन्तर तह र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

यस पाठ्यक्रम योजनालाई निम्न अनुसार दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ :

प्रथम चरण (First Phase) : लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णांक : २००

द्वितीय चरण (Second Phase) : अन्तरवार्ता (Interview)

पूर्णांक : २५

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

प्रथम चरण : लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णांक : २००

पत्र	विषय	खण्ड	पूर्णांक	उतीर्णांक	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न संख्या × अंक	समय	
प्रथम	प्रशासन र व्यवस्थापन तथा सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	(क) प्रशासन र व्यवस्थापन	५०	४०	विषयगत	छोटो उत्तर	१० प्रश्न x ५ अंक	१.३० घण्टा
		(ख) सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	५०		विषयगत	लामो उत्तर	५ प्रश्न x १० अंक	१.३० घण्टा
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी प्राविधिक विषय		१००	४०	विषयगत	विश्लेषणात्मक समीक्षा	४ प्रश्न × १५ अंक	३ घण्टा
					विषयगत	विश्लेषणात्मक र समाधानमूलक उत्तर	२ प्रश्न × २० अंक	

द्वितीय चरण : अन्तरवार्ता (Interview)

पूर्णांक : २५

द्रष्टव्य :

- यस पाठ्यक्रम अनुसार दुई पत्रको लिखित परीक्षा लिइनेछ।
- कृषि सेवा अन्तर्गतका सबै समूह/उपसमूहहरूको पाठ्यक्रमको प्रथम पत्र खण्ड (क) को विषयवस्तु एउटै हुनेछ। तर प्रथम पत्रको खण्ड (ख) र द्वितीय पत्र सेवा, समूह सम्बन्धी पाठ्यक्रम समूह/उपसमूह अनुरूप फरक फरक हुनेछ।
- प्रथम पत्र खण्ड (क) को लिखित परीक्षा कृषि सेवा अन्तर्गतका समूह/उपसमूहको लागि संयुक्त रूपमा एउटै प्रश्नपत्रबाट एकैदिन वा छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट छुट्टाछुट्टै दिन पनि हुन सक्नेछ भने प्रथम पत्र खण्ड (ख) को परीक्षा समूह/उपसमूह अनुसार एकैदिन वा अलग अलग दिन छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट हुनेछ। यसैगरी द्वितीय पत्रको परीक्षा पनि समूह/उपसमूह अनुसार एकैदिन वा अलग अलग दिन छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट हुनेछ।
- प्रथम पत्र खण्ड (क) को लागि एउटा मात्र उत्तरपुस्तिका हुनेछ भने प्रथम पत्र खण्ड (ख) र द्वितीय पत्रका प्रत्येक प्रश्नका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिका हुनेछन।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुबै हुन सक्नेछ।
- यथासम्भव प्रश्नहरू नेपालको सन्दर्भमा सोधिने छन।
- समस्या समाधानको उत्तर आवश्यकता अनुसार निम्नानुसार चार भागमा विभाजन गरी प्रस्तुत गर्नुपर्नेछ।
(क) पहिलो भागमा समस्याको पहिचान
(ख) दोस्रो भागमा समस्या समाधानको लागि मौजुदा सरकारी नीति र कार्यक्रम
(ग) तेस्रो भागमा समस्या समाधानको लागि सुझाव
(घ) चौथो भागमा सुझाव कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन गर्ने ठोस तरिका
- यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भएता पनि पाठ्यक्रममा परेका ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ।
- प्रथम चरणको लिखित परीक्षा बाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको अन्तरवार्तामा सम्मिलित गराइनेछ।
- पाठ्यक्रम लागु मिति : २०८१।०७।२८ गते देखि।

प्रदेश लोक सेवा आयोग

सुदूरपश्चिम प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत कृषि सेवा, फिसरिज समूह, अधिकृत नवौं तह वा सो सरह पदको खुला,
अन्तर तह र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम चरण (First Phase)

प्रथमपत्र : खण्ड (क)

प्रशासन र व्यवस्थापन : पूर्णांक – ५०

१. राज्य र सरकार

- १.१ नेपालको संविधान
- १.२ शासनका आधारभूत पक्षहरू
- १.३ व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायपालिका बीचको अन्तरसम्बन्ध
- १.४ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन

२. सार्वजनिक प्रशासन

- २.१ सार्वजनिक प्रशासनको अवधारणा
- २.२ कर्मचारी प्रशासनका आधारभूत पक्षहरू
- २.३ आर्थिक प्रशासन : बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन
- २.४ सार्वजनिक प्रशासन सुधारका प्रयासहरू

३. व्यवस्थापन

- ३.१ व्यवस्थापनको अवधारणा
- ३.२ व्यवस्थापनमा नेतृत्व, उत्प्रेरणा, नियन्त्रण र समन्वयको महत्व
- ३.३ व्यवस्थापन सूचना प्रणाली
- ३.४ व्यवस्थापनका नवीन आयामहरू

४. विकासका आयामहरू

- ४.१ विकास प्रशासनको अवधारणा
- ४.२ विकासमा जनसहभागिता
- ४.३ संघ र सुदूरपश्चिम प्रदेशको आवधिक योजना
- ४.४ दिगो विकास
- ४.५ संघीयता, विकेन्द्रीकरण
- ४.६ गरीबी निवारण
- ४.७ सुशासन
- ४.८ विकासमा निजी क्षेत्र तथा गैरसरकारी संस्थाको भूमिका
- ४.९ जनसंख्या र बसोईसराई
- ४.१० विपद् व्यवस्थापन

५. लोकतन्त्र र मानव अधिकार

- ५.१ लोकतन्त्र र समावेशीकरण
- ५.२ कानूनी राज्य
- ५.३ मानव अधिकार
- ५.४ लैंगिक सवाल
- ५.५ आरक्षण र सकारात्मक विभेद
- ५.६ प्रतिनिधित्वको सिद्धान्त र समानुपातिक प्रतिनिधित्व

६. नेपाली समाज र यसको बनोट

- ६.१ नेपालका विविध जात / जाति / वर्ग / समुदायको सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक तथा धार्मिक अवस्था र रहनसहन
- ६.२ आदिवासी, जनजाति, मधेशी, थारु/रानाथारु, दलित, अपांग र महिलाहरूको वर्तमान अवस्था, उत्थानका प्रयासहरू, समस्या, समाधान र सम्भावनाहरू
- ६.३ सुदूरपश्चिम प्रदेशमा धार्मिक पर्यटन र प्रदेशको कला र संस्कृति

प्रदेश लोक सेवा आयोग

सुदूरपश्चिम प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत कृषि सेवा, फिसरिज समूह, अधिकृत नवौं तह वा सो सरह पदको खुला,
अन्तर तह र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथमपत्र : खण्ड (ख)

सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय : पूर्णांक – ५०

1. कृषि सेवा, फिसरिज संग सम्बन्धित नीति, ऐन तथा नियमावलीहरू

- 1.1. राष्ट्रिय कृषि नीति २०६१, राष्ट्रिय मत्स्य विकास नीति २०७९, राष्ट्रिय जलवायु परिवर्तन नीति २०७६, कृषि विकास रणनीति (२०१५ -२०३५), सुदूरपश्चिम प्रदेशको प्रादेशिक कृषि विकास रणनीति (२०७९/०८० – २०९३/०९४)
- 1.2. निजामती सेवा ऐन, २०४९ र निजामती सेवा नियमावली, २०५०
- 1.3. सुदूरपश्चिम प्रदेश निजामती सेवा ऐन, २०७९
- 1.4. स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ (सेवा सम्बन्धी प्रावधान तथा व्यवस्थाहरू)
- 1.5. जलचर संरक्षण ऐन, २०१७
- 1.6. खाद्य ऐन, २०२३ र खाद्य नियमावली, २०२७
- 1.7. दाना पदार्थ ऐन, २०३३ र दाना पदार्थ नियमावली, २०४१
- 1.8. नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद ऐन, २०४८
- 1.9. पशु स्वास्थ्य तथा पशु सेवा ऐन २०५५ र नियमावली, २०५६
- 1.10. सुदूरपश्चिम प्रदेशको पशु विकास तथा पशु स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०७८
- 1.11. सुदूरपश्चिम प्रदेशको कृषि तथा पशुपन्छी व्यवसाय प्रवर्द्धन ऐन, २०७६ र नियमावली, २०७९
- 1.12. अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४
- 1.13. सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सुदूरपश्चिम प्रदेश सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०७८
- 1.14. वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६
- 1.15. सुदूरपश्चिम प्रदेश वातावरण संरक्षण ऐन, २०७७

2. कृषि सेवा, फिसरिज संग सम्बन्धित योजना र कार्यक्रमहरू

- 2.1. राष्ट्रिय तथा प्रादेशिक चालु आवधिक योजनाले निर्दिष्ट गरेको मत्स्य सम्बन्धी नीति, रणनीति र कार्यक्रमहरू
- 2.2. जैविक विविधता सम्बन्धी महासन्धि, (नेपाल राजपत्र ४, २०५०) र त्यस संग सम्बन्धित अन्य नियम र संशोधनहरू
- 2.3. कृषि क्षेत्रमा मत्स्य विकासको महत्व, वर्तमान उत्पादन नीति, संस्थागत व्यवस्था र मत्स्य प्रसार कार्यक्रम
- 2.4. नेपालमा मत्स्य विकासका सम्भावना, अवसर र चुनौती
- 2.5. मत्स्य अनुसन्धान, प्रसार र विकासको अन्तरसम्बन्ध र नेपालको विद्यमान अवस्था
- 2.6. मत्स्य विकास कार्यक्रम संचालन तथा मत्स्य व्यवसायिकरण र औद्योगीकरणमा सरकार र निजी क्षेत्रको भूमिका
- 2.7. मत्स्य विकासको पकेट प्याकेज कार्यक्रम, कृषक पाठशाला र Fish Marketing School बारे जानकारी
- 2.8. मुख्य मत्स्य रोगहरू तथा तिनको रोकथाम र नियन्त्रण
- 2.9. नेपालमा सिफारिस गरिएका मत्स्यका जातहरू र तिनको प्रभावकारिता
- 2.10. मत्स्य ह्याचरी व्यवस्थापनका मुख्य सिद्धान्तहरू, माछा भुरा उत्पादन र बजारीकरण
- 2.11. गरिबी निवारणमा मत्स्य विकासको महत्व
- 2.12. मत्स्य विकासमा महिला सहभागिता
- 2.13. सरकारी मत्स्य आनुवांशिक श्रोतकेन्द्र व्यवस्थापन र अनुसन्धान केन्द्रको सुदृढिकरण
- 2.14. मत्स्य विकास र पर्यावरण संरक्षणको सम्बन्ध

प्रदेश लोक सेवा आयोग

सुदूरपश्चिम प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत कृषि सेवा, फिसरिज समूह, अधिकृत नवौं तह वा सो सरह पदको खुला, अन्तर तह र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- 2.15. सुदूरपश्चिम प्रदेशका नदी तथा प्राकृतिक ताल तलैयामा माछा पालनको सम्भावना र रैथाने प्रजातिका माछाको संरक्षण बारे जानकारी
- 2.16. नेपालमा मत्स्यपालनका लागि कृषि ऋण सम्बन्धी प्रावधान, कार्यान्वयनका समस्या र सुधार गर्नु पर्ने पक्षहरू
- 2.17. मत्स्य बीमा सम्बन्धी सम्बन्धी विद्यमान नियम, निर्देशिका र मापदण्ड
- 2.18. Aquatic Animal Health Code of World Organization for Animal Health (World Organization for Animal Health - WOAH)
- 2.19. World Trade Organization: Provision of SPS measures, Agreement on Agriculture (AOA), Technical Barriers on Trade (TBT) and Trade Related Aspects of Intellectual Property Right (TRIPS) for fish production and international trade

ΩΩΩ

प्रदेश लोक सेवा आयोग

सुदूरपश्चिम प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत कृषि सेवा, फिसरिज समूह, अधिकृत नवौं तह वा सो सरह पदको खुला,
अन्तर तह र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

द्वितीयपत्र

सेवा सम्बन्धी प्राविधिक विषय : पूर्णांक – १००

1. Introduction

- 1.1 Importance of aquaculture in Nepal
- 1.2 Potentialities and prospects of aquaculture
- 1.3 Biology of major fresh water cultivated fishes
 - 1.3.1 Biology of cultivated fishes
 - 1.3.2 Biology of artificial propagation
- 1.4 Fish culture system in Nepal
 - 1.4.1 Extensive system
 - 1.4.2 Semi Intensive system
 - 1.4.3 Intensive system
- 1.5 Type of fish production system in Nepal
 - 1.5.1 Integrated aquaculture
 - 1.5.2 Rice-fish culture
 - 1.5.3 Cage and Enclosure fish culture
 - 1.5.4 Pond fish culture
 - 1.5.5 Aquaculture in marginal swamps/ ghoals
 - 1.5.6 Open water stocking
- 1.6 Design and construction of pond fish farm
 - 1.6.1 Integrated aquaculture
 - 1.6.2 Site selection and preparation
 - 1.6.3 Overall layout of the farm
 - 1.6.4 Leakage control and soil management

2 Fisheries Plan (five year and long term prospects plans)

3 Fish hatchery and Nursery Management Techniques

- 3.1 Hatchery design and construction
- 3.2 Nursery pond management

4 Fish breeding

- 4.1 Artificial breeding
- 4.2 Natural breeding

5 Fish health management

6 Fisheries project planning and management

7 Fisheries Extension and Training

8 Planning of on integrated fish farm

- 8.1 Necessity, objectives and system of planning management
- 8.2 Planning models
- 8.3 Design and construction of integrated fish farm

9 Environmental category of aquaculture in Nepal

- 9.1 Action of wastes on the fish ponds
- 9.2 Wastes as direct feed
- 9.3 Wastes as indirect feed

प्रदेश लोक सेवा आयोग

सुदूरपश्चिम प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत कृषि सेवा, फिसरिज समूह, अधिकृत नवौं तह वा सो सरह पदको खुला,
अन्तर तह र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- 10 **Economically important indigenous fish species of Nepal (Cold water fishes) and its prospects for fisheries conservation**
- 11 **Fisheries law 2017 and amendment 2055**
 - 11.1 Fish Nutrition
 - 11.2 Types of fish feed
 - 11.3 Feed formulations
 - 11.4 Natural and artificial feed
- 12 **Pond fertilization**
 - 12.1 Types of fertilizers
 - 12.2 Use of fertilizers
- 13 **Role and importance of fisheries in aquatic resources management to aid in poverty alleviation**
- 14 **Role of fisheries in food security**
- 15 **Role of women in Fisheries**
- 16 **Present status of fisheries development in Nepal**
 - 16.1 Production
 - 16.2 Area coverage
 - 16.3 Contribution to GDP
- 17 **Importance of aquatic resources for the poor**
- 18 **Fisheries Research**
- 19 **Fish Bio-diversity, Ecological Management**
- 20 **Limnological aspects**
- 21 **Aquaculture economics**
- 22 **Fish taxonomical studies and migration biology**
- 23 **Control of Invasive and banned fish species in Nepal**
- 24 **Fish migration**
- 25 **Fish mythological and physiological biology**
- 26 **Postharvest preservation, storage and transport of fish**

ΩΩΩ

द्वितीय चरण (Second Phase)

अन्तरवार्ता (Interview)

पूर्णांक : २५

ΩΩTHE ENDΩΩ